

Tomasz Schimanek

UZASADNIENIE DO PROJEKTU USTAWY O PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZEDSIĘBIORSTWIE SPOŁECZNYM

1. Przesłanki przemawiające za koniecznością wprowadzenia regulacji ustawowej

1.1. Pojęcie przedsiębiorczości społecznej, w zależności od tradycji historycznej lub kontekstu naukowego nazywanej także ekonomią społeczną, gospodarką społeczną, ekonomią solidarną, jest różnie definiowane i obejmuje różnorodne formy działania. Niezależnie od tych różnic, istotą przedsiębiorczości społecznej jest wykorzystanie działalności ekonomicznej dla osiągania celów społecznych. Zgodnie z definicją Stałej Europejskiej Konferencji Spółdzielni, Towarzystw Wzajemnych, Stowarzyszeń i Fundacji (CEP-CMAF) organizacje ekonomii społecznej są podmiotami gospodarczymi i społecznymi działającymi we wszystkich sektorach gospodarki. Przedsiębiorczość społeczna obejmuje organizacje takie jak: spółdzielnie, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, stowarzyszenia i fundacje. Podmioty ekonomii społecznej zwane przedsiębiorstwami społecznymi działają w różnych formach prawnych, jednak wyróżniają ją określone cechy ekonomiczne i społeczne. EMES - European Research Network wyróżnia następujące cechy przedsiębiorstw społecznych:

Kryteria ekonomiczne

- prowadzenie w sposób ciągły, regularny działalności w oparciu o instrumenty ekonomiczne;
- niezależność, suwerenność instytucji w stosunku do instytucji publicznych;
- ponoszenie ryzyka gospodarczego;
- istnienie choćby nielicznego płatnego personelu.

Kryteria społeczne

- wyraźna orientacja na społecznie użyteczny cel przedsięwzięcia;
- oddolny, obywatelski charakter inicjatywy;
- specyficzny, możliwie demokratyczny system zarządzania;
- możliwie wspólnotowy charakter działania;
- ograniczona dystrybucja zysków.

Fundacja Instytut Spraw Publicznych
00-031 Warszawa, ul. Szpitalna 5 lok. 22 | T: (48-22) 556 42 60, F: (48-22) 556 42 62 | e-mail: isp@isp.org.pl, www.isp.org.pl

- 1.2. Wykorzystaniu działalności ekonomicznej dla realizacji celów społecznych służą trzy podstawowe mechanizmy. Pierwszy to integracja zawodowa i społeczna osób w trudnej sytuacji życiowej poprzez zatrudnienie ich w ramach prowadzonej działalności gospodarczej oraz objęcie wsparciem psychologicznym, doradczym i szkoleniowym. Drugi, to świadczenie w ramach działalności gospodarczej usług, które zaspokajają istotne społecznie potrzeby, np. usług edukacyjnych, socjalnych, opiekuńczych, czy też komunalnych. Trzeci mechanizm to przeznaczanie zysków z działalności gospodarczej na cele społecznie użyteczne, np. na rehabilitację zatrudnionych osób niepełnosprawnych czy też stypendia dla dzieci z ubogich rodzin.
- 1.3. Przedsiębiorczość społeczna jest sferą życia społeczno-gospodarczego, która rozwija się w Polsce od kilku lat. Podmiotów, które stosują wyżej wymienione mechanizmy, działa w Polsce kilka tysięcy. Są to przede wszystkim spółdzielnie socjalne, organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą, czy spółki z o.o. realizujące cele społeczne, które powstały w ostatnich kilku latach, świadomie wykorzystując formułę przedsiębiorczości społecznej. Potocznie nazywane są one „nową ekonomią społeczną”. Obok tego pojawia się „stara ekonomia społeczna”, czyli spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów czy zakłady aktywizacji zawodowej, które co prawda powstawały kilkanaście czy kilkadziesiąt lat temu, ale stosują w praktyce mechanizmy charakterystyczne dla przedsiębiorczości społecznej. W ostatnich kilku latach rozwija się również otoczenie przedsiębiorczości społecznej, powstają centra integracji społecznej, ośrodki wsparcia spółdzielni socjalnych czy też ośrodki wspierania ekonomii społecznej.
- 1.3.1. **Przedsiębiorczość społeczna dotychczas nie została zdefiniowana w polskim porządku prawnym.** Choć nie ograniczyło to jej powstania, wspieranego w pewnym zakresie ze środków publicznych krajowych i unijnych, to obecnie brak regulacji prawnych staje się istotnym hamulcem dla dalszego rozwoju przedsiębiorczości społecznej. Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że przedsiębiorstwa społeczne działają na styku działalności komercyjnej i niekomercyjnej, który w polskim porządku prawnym jest niedookreślony. To uniemożliwia czytelną identyfikację przedsiębiorstw społecznych i utrudnia ich relacje zarówno z sektorem publicznym, jak gospodarczym, a także pozarządowym.

W ujęciu tradycyjnym, w Polsce działalność społeczna utożsamiana jest z działalnością charytatywną, opartą na ofiarności publicznej czy też dotacjach państwowych. Prowadzenie działalności gospodarczej przez organizacje społeczne nie mieści się w tym ujęciu, choć dopuszczane jest przez prawo. Stąd działalność gospodarcza organizacji społecznych była do niedawna zjawiskiem marginalnym i miała jedynie charakter uboczny w stosunku do działalności społecznej. Obecnie jednak w wyniku rozwoju w Polsce przedsiębiorczości społecznej, działalność gospodarcza przestaje mieć charakter uboczny i staje się sposobem realizacji celów społecznych. Przykładem tego są w szczególności podmioty gospodarcze

tworzone w celach społecznych i w pełni im podporządkowane, np. spółdzielnie socjalne czy spółki „non-profit” (not-for-profit).

- 1.4. W związku z brakiem regulacji prawnych określających sferę przedsiębiorczości społecznej podmioty w niej działające traktowane są z punktu widzenia prawa i praktyki jego stosowania jak podmioty rynkowe, co nie jest adekwatne do rzeczywistych celów i możliwości ich działania. Przedsiębiorstwa społeczne z uwagi na podporządkowanie działalności gospodarczej celom społecznym nie są w stanie konkurować z przedsiębiorstwami rynkowymi. Przede wszystkim dlatego, że działalności gospodarczej przedsiębiorstwa społecznego nie kształtuje zysk, a cele społeczne, które ma ono osiągać. To ogranicza swobodę decyzji gospodarczych i zwiększa ryzyko rynkowe. Podporządkowanie działalności gospodarczej celom społecznym oznacza również, że część zasobów przedsiębiorstwa, w tym także osiągniętych dochodów, przeznaczana jest wyłącznie na działalność społecznie użyteczną. Zatrudnianie osób wykluczonych społecznie, często osób z trwałymi ograniczeniami fizycznymi czy psychicznymi, obniża również efektywność i wydajność pracy.
- 1.5. Te przesłanki, a przede wszystkim realizowanie przez przedsiębiorstwa społeczne celów ważnych z punktu widzenia społeczeństwa i państwa odpowiedzialnego za zaspokajanie potrzeb swoich obywateli, zwłaszcza tych, którzy nie są sami w stanie swoich potrzeb zaspokajać powodują, że **rozwój przedsiębiorczości społecznej stał się przedmiotem zainteresowania i wsparcia ze strony państwa**. Jego dotychczasowym wyrazem było m.in. uwzględnianie ekonomii społecznej w planach i strategiach publicznych, wspieranie otoczenia przedsiębiorczości społecznej czy wreszcie powołanie przez Premiera Zespołu do spraw rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej. Zespół ma wypracować propozycje systemowych rozwiązań w zakresie wspierania rozwoju ekonomii społecznej w Polsce. Jednym z najważniejszych efektów pracy Zespołu ma być projekt regulacji prawnych opisujących przedsiębiorstwa społeczne, zasady ich tworzenia i działania, a także obowiązki i uprawnienia, które im przysługują. Bez podmiotowego zarysowania przedsiębiorczości społecznej w prawie wsparcie ze strony państwa, czy to w formie np. ulg i zwolnień podatkowych, czy w postaci bezpośredniego wsparcia jest bardzo trudne i uniemożliwia precyzyjne adresowanie stosowanych przez państwo instrumentów.
- 1.6. Zainteresowanie państwa przejawia się także w tym, że przedsiębiorstwa społeczne zostały wymienione w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, a zaliczono do nich: spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych, organizacje pozarządowe spółdzielnie socjalne, organizacje kościelne, spółki non profit, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej. Zgodnie z tym zakresem przedmiotowym określono obszar wsparcia finansowego i merytorycznego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

- 1.7. Wejście w życie **ustawy o przedsiębiorczości społecznej i przedsiębiorstwie społecznym** (zwanej dalej Ustawą) ma ułatwić rozwój w Polsce przedsiębiorczości społecznej oraz skuteczne i efektywne wykorzystanie w tym celu środków publicznych, nie tylko w ramach środków europejskich, ale także środków pochodzących z budżetu państwa i budżetów samorządów terytorialnych.
- 1.8. Przedstawiany projekt ustawy przygotowany przez Grupę Prawną Zespołu do spraw rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej. Projekt ten powstał w oparciu o projekt założeń do ustawy autorstwa profesorów Jerzego Hausnera i Huberta Izdebskiego. Projekt będzie przedmiotem dalszych prac w ramach Zespołu, uwzględniających przede wszystkim opinie i sugestie, które zebrane zostaną w ramach konsultacji projektu. Ostateczna wersja projektu ma zostać przyjęta przez Zespół i przedstawiona rządowi w połowie 2011 roku. Po jej przyjęciu projekt będzie miał charakter projektu rządowego i będzie przedmiotem prac parlamentarnych.
- 1.9. Ustawa ma nadać działalności przedsiębiorstw społecznych nowe ramy prawne, a jednocześnie ma umożliwić szersze kierowanie strumienia środków publicznych do sektora przedsiębiorstw społecznych. Celem projektu jest zdefiniowanie przedsiębiorstwa społecznego jako podstawowej formy realizacji przedsiębiorczości społecznej oraz określenie jego obowiązków, uprawnień oraz warunków tworzenia i działania. Projektodawcy starali się przy tym uwzględnić wspomniane mechanizmy łączenia działalności gospodarczej i społecznie użytecznej, a także wymienione cechy przedsiębiorstwa społecznego. Prawne określenie przedsiębiorstwa społecznego umożliwi jego czytelną identyfikację i porządkuje relacje z sektorem publicznym i prywatnym. Umożliwi również ukierunkowane wsparcie publiczne i prywatne, zarówno w postaci bezpośredniej (dotacje, pożyczki), jak i pośredniej (gwarancje, poręczenia, ulgi i zwolnienia podatkowe).

2. Uzasadnienie szczegółowych zapisów projektu

- 2.1. Projekt ustawy przede wszystkim zawiera stwierdzenie o tym, że władze publiczne wspierają rozwój przedsiębiorczości społecznej, a w szczególności rozwój przedsiębiorczości społecznej.
- 2.2. Projekt dostrzega istnienie przedsiębiorczości społecznej, ale nie usiłuje jej zdefiniować. Po pierwsze dlatego, że nieracjonalne, niefunkcjonalne i na razie niewykonalne byłoby zdefiniowanie prawne tego różnorodnego zjawiska. Jego granice wyznacza na razie przede wszystkim praktyka podejmowanych działań. Po drugie pojęcie to, choć różnie definiowane, obecne jest już od kilku lat w życiu publicznym, co więcej ma swoje przełożenie na praktykę działania różnych podmiotów. Zamykanie przedsiębiorczości społecznej w sztywnej definicji mogłoby spowodować, że część z tych podmiotów znalazła by się po za nią, a to z kolei mogłoby spowodować ograniczenie lub zaprzestanie ich działalności. Dlatego też projekt

jedynie ogólnie określa przedsiębiorczość społeczną jako społecznie użyteczną działalność gospodarczą, pozostawiając otwartą możliwość wspierania przez państwo różnych działań w tej sferze.

- 2.3. Projekt podkreśla jednak, że podstawowym odbiorcą wsparcia publicznego w sferze przedsiębiorczości społecznej są **przedsiębiorstwa społeczne**. Z tego też powodu ustawa w zasadzie w całości poświęcona jest tworzeniu i działaniu przedsiębiorstw społecznych.
- 2.4. **W projekcie nie proponuje się utworzenia żadnej nowej formy prawnej dla działania przedsiębiorstwa społecznego, a jedynie zestaw cech, które będą je definiować.** Jest to pod względem formalnym podobne rozwiązanie, jak stosowany obecnie status organizacji pożytku publicznego. Nie przesądza formy prawnej działania przedsiębiorstwa społecznego i pozwala działającym obecnie w różnych formach prawnych podmiotom ubieganie się – po spełnieniu określonych w ustawie warunków – o status przedsiębiorstwa społecznego. Takie rozwiązanie nie mnoży bytów prawnych i pozwala świadomie i wedle jasnych kryteriów podejmować decyzję o uzyskaniu statusu przedsiębiorstwa społecznego.
- 2.5. **Projekt przewiduje, że przedsiębiorstwo społeczne może mieć własną osobowość prawną** (np. w formie spółki z o.o., spółki akcyjnej, spółdzielni pracy, spółdzielni socjalnej, spółdzielni osób prawnych) **bądź być wyodrębnioną jednostką organizacyjną podmiotu, który je tworzy. Utworzyć przedsiębiorstwo społeczne mogą jedynie podmioty prawne prowadzące działalność gospodarczą**, w tym także organizacje pozarządowe. Takie rozwiązanie wynika z faktu, że jedną z cech przedsiębiorczości społecznej powinno być podejmowanie rzeczywistego ryzyka rynkowego, które występuje w działalności gospodarczej. Właśnie dlatego, że przedsiębiorstwa społeczne poddadzą się w pełni regułom rynku, mogą liczyć na wsparcie ze strony państwa, które będzie rekompensować ich słabszą pozycję rynkową.
- 2.6. Ustawa nie obejmuje w związku z tym wszystkich typów podmiotów ekonomii społecznej wymienionych w części pierwszej niniejszego uzasadnienia. Część z tych podmiotów zajmuje się bowiem działalnością ekonomiczną wyłącznie ubocznie lub też prowadzi sprzedaż usług czy też swoich produktów jedynie w celu pokrycia kosztów ich wytworzenia (np. w ramach działalności statutowej odpłatnej). Ustawa zaś ma na celu objęcie wyłącznie tych podmiotów ekonomii społecznej, które ponoszą ryzyko gospodarcze działając jako przedsiębiorcy.
- 2.7. Autorzy projektu uznali także, że przedsiębiorstwa społeczne (PS) powinny mieć przede wszystkim lokalny charakter, biorąc pod uwagę zarówno społeczny, jak i gospodarczy wymiar ich działania. Stąd projekt definiuje PS jako **małe i średnie przedsiębiorstwo**. Przedsiębiorstwo społecznie musi więc zatrudniać mniej niż 250 pracowników, mieć roczny obrót nie przekraczający 50 milionów euro i/lub całkowity bilans roczny nie przekraczający 43 milionów euro. Przyjęcie takiego rozwiązania ułatwia także

identyfikację przedsiębiorstw społecznych na gruncie pomocy publicznej, w której małe i średnie przedsiębiorstwa mogą bez dodatkowych warunków korzystać z pomocy *de minimis*.

- 2.8. Jedną z najważniejszych cech wyróżniających przedsiębiorstwo społeczne są cele jego działania. Przy czym społeczny charakter przedsiębiorstwa nie może ograniczać się jedynie do przeznaczania zysków, ale przede wszystkim prowadzona działalność gospodarcza musi bezpośrednio służyć realizacji celów społecznych. Dlatego też zgodnie z projektem przedsiębiorstwo społeczne może być utworzone wyłącznie w celu prowadzenia działalności gospodarczej służącej **zawodowej reintegracji** osób zagrożonych społecznym wykluczeniem i/lub świadczeniu **usług zaspokajających ważne potrzeby społeczne**, w szczególności tych osób, które nie są w stanie samodzielnie tych potrzeb zaspokajać.
- 2.9. Cel reintegracyjny realizowany jest poprzez zatrudnienie przez przedsiębiorstwo społeczne osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, bezdomnych, uzależnionych, chorych psychicznie, zwalnianych z zakładów karnych, uchodźców, przy czym osoby te stanowią nie mniej niż 50% pracowników PS (to rozwiązanie zaczerpnięte zostało z ustawy o spółdzielniach socjalnych) lub, jeżeli osobami tymi są osoby zaliczone do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności, nie najmniej niż 30% pracowników.
- 2.10. Cel usługowy realizowany jest poprzez świadczenie usług wymienionych w ustawie. Projekt w tym zakresie proponuje przede wszystkim usługi wymienione w tak zwanej dyrektywie usługowej Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej. Dyrektywa ta określa m.in. typ usług o charakterze nieekonomicznym świadczonych w interesie ogólnym świadczonych przez usługodawców upoważnionych do tego przez państwo lub organizacje charytatywne, związane z budownictwem socjalnym, opieką nad dziećmi oraz pomocą rodzinom i osobom będącym stale lub tymczasowo w potrzebie. Usługi te nie podlegają pełnej komercjalizacji i są niejako pod specjalną opieką państwa członkowskiego, co daje m.in. możliwość kształtowania mechanizmów finansowania ich świadczenia ze środków publicznych. Ale autorzy projektu uznali, że zakres usług proponowanych w dyrektywie usługowej nie wyczerpuje katalogu usług niekomercyjnych świadczonych w interesie ogólnym polskiego społeczeństwa, stąd propozycja poszerzenia go, np. o usługi w sferze kultury. Projekt nie zawiera jeszcze pełnego katalogu tych usług, muszą one zostać uzupełnione, uwzględniając ważne potrzeby społeczne, a także konieczność jednoznacznego ich określenia w ustawie.
- 2.11. Przedsiębiorstwo społeczne może mieć cel wyłącznie integracyjny lub wyłącznie usługowy, może także łączyć te dwa cele.
- 2.12. Aby uzyskać status przedsiębiorstwa społecznego należy dodatkowo spełnić kilka wymogów. Pierwszy z nich to **posiadanie organu zarządzającego i organu konsultacyjno-doradczego**. O ile organ zarządzający jest standardową formą władz w przedsiębiorstwach i organizacjach pozarządowych, o tyle organ

konsultacyjno-doradczy jest propozycją specyficzną dla przedsiębiorstw społecznych. W jego skład muszą wejść przedstawiciele pracowników, innych zatrudnionych osób i wolontariuszy udzielających świadczeń przedsiębiorstwu społecznemu, a także mogą (nieobligatoryjnie) wejść przedstawiciele innych interesariuszy przedsiębiorstwa, np. stałych odbiorców towarów lub usług przedsiębiorstwa, dostawców, organizacji pozarządowych korzystających ze wsparcia PS, itp. Organ ten nie ma kompetencji decyzyjnych, musi być jednak informowany o kwestiach istotnych z punktu widzenia działania PS i może je opiniować. Przy czym statut przedsiębiorstwa społecznego może temu organowi dawać większe kompetencje. To rozwiązanie jest próbą urzeczywistnienia takich cech związanych trwale z ideą przedsiębiorczości społecznej, jak: partycypacyjne zarządzanie i demokratyczna kontrola ze strony interesariuszy. Propozycja zawarta w projekcie jest swoistego rodzaju kompromisem pomiędzy urzeczywistnieniem wspomnianych cech a praktycznymi możliwościami ich realizacji, które są bardzo ograniczone, co pokazały doświadczenia spółdzielni socjalnych. Brak wiedzy i doświadczeń w zarządzaniu własnym biznesem, a także brak doświadczeń w stosowaniu demokratycznych form zarządzania i kontroli powodują, że stosowanie dalej idących rozwiązań w tym zakresie paraliżuje możliwości działania PS lub prowadzi do podejmowania błędnych decyzji gospodarczych. Proponowane w projekcie rozwiązanie wprowadza kontrolę interesariuszy nad działalnością przedsiębiorstwa, ale ogranicza ich kompetencje zarządcze, pozwalając jednak na ich zwiększenie, o ile będzie taka potrzeba i wola.

- 2.13. Projekt pozostawia po za tym dość dużą swobodę w kształtowaniu struktury wewnętrznej i struktury zarządzania założycielom przedsiębiorstwa społecznego, którzy określają je w statucie PS. Pozwala to racjonalnie dostosować organizację i zarządzanie przedsiębiorstwem do specyfiki jego działania i celu, który realizuje.
- 2.14. Kolejny wymóg niezbędny do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego, to **przeznaczenie dochodu przedsiębiorstwa społecznego w co najmniej 10% na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej** w miejscu prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwo społeczne. To rozwiązanie służy wzmocnieniu lokalnego charakteru przedsiębiorstwa społecznego i stworzeniu stałego mechanizmu wspierania przez PS społeczności lokalnej, w której ono funkcjonuje. Pozostała część dochodu jest przeznaczana bezpośrednio na finansowanie realizacji celów przedsiębiorstwa społecznego, jego dalszy rozwój lub na zasilenie kapitałów (funduszy) przedsiębiorstwa społecznego.
- 2.15. **Status przedsiębiorstwa społecznego uzyskiwany jest sądownie, na podstawie notarialnego aktu powołania przedsiębiorstwa i statutu, z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.** To także rozwiązanie sprawdzone w przypadku uzyskiwania statusu organizacji pożytku publicznego, gwarantujące niezależną od administracji publicznej procedurę uzyskiwania statusu przedsiębiorstwa

społecznego. Prawo do używania w nazwie oznaczenia „przedsiębiorstwo społeczne” będą miały tylko te podmioty, które uzyskają status przedsiębiorstwa społecznego.

- 2.16. Przedsiębiorstwo społeczne będące osobą prawną jest samodzielnym podmiotem praw i obowiązków i dokonywania we własnym imieniu czynności prawnych. Rola założyciela ograniczona jest do ogólnych kompetencji nadzorczych. W przypadku przedsiębiorstwa społecznego będącego wydzieloną jednostką organizacyjną, ustawa także ogranicza kompetencje założyciela, który sprawuje nadzór nad działalnością PS, ale nie może wpływać na bieżące zarządzanie przedsiębiorstwem. To rozwiązanie podkreśla samodzielność zarządczą przedsiębiorstwa, mimo nie posiadania przez niego pełnej osobowości prawnej.
- 2.17. Podmiotowi, który utworzył przedsiębiorstwo społeczne, przysługuje zwolnienie z podatku dochodowego środków przekazywanych na kapitał (fundusz) zakładowy przedsiębiorstwa społecznego. To rozwiązanie stanowić ma dodatkową zachętę do tworzenia przedsiębiorstw społecznych.
- 2.18. Podmiot, który utworzył przedsiębiorstwo społeczne, ponosi odpowiedzialność subsydiarną za zobowiązania przedsiębiorstwa społecznego, o ile egzekucja przeciwko przedsiębiorstwu społecznemu okazała się bezskuteczna. Dzięki temu chronieni są potencjalni wierzyciele przedsiębiorstwa społecznego, co jest tym istotniejsze, że większość PS nie będzie dysponowała majątkiem, który mógłby stanowić podstawę do spłaty zobowiązań.
- 2.19. Z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zaczerpnięte zostały ograniczenia działalności przedsiębiorstwa społecznego dotyczące dysponowania majątkiem oraz dokonywania zakupów czy też udzielania pożyczek mające na celu wykluczenie konfliktu interesów i czerpania indywidualnych korzyści. Wykorzystany został także limit wynagrodzeń z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (średnie miesięczne wynagrodzenie nie wyższe niż trzykrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw). Przepisy mają zapobiegać ewentualnym nadużyciom ze strony pracowników, czy też osób związanych z przedsiębiorstwem społecznym.
- 2.20. Projekt proponuje również formę samokontroli działalności przedsiębiorstw społecznych i przestrzegania przez nie wymogów związanych z posiadaniem statusem. Kontrolę taką ma sprawować **Izba Przedsiębiorstw Społecznych**, do której automatycznie, z mocy prawa wchodzi wszystkie podmioty uzyskujące status przedsiębiorstwa społecznego. Izba ma osobowość prawną i uprawnienia kontrolne, a w razie stwierdzonych nieprawidłowości może wnioskować do Krajowego Rejestru Sądowego o pozbawienie danego podmiotu statusu przedsiębiorstwa społecznego. Przedsiębiorstwo społeczne ma obowiązek co roku sprawozdawania się ze swojej działalności Izbie oraz KRS. Taka forma kontroli nad

działalnością przedsiębiorstw społecznych jest także urzeczywistnieniem zasady demokratycznej kontroli, stwarza także możliwość niezależnej od administracji publicznej weryfikacji działalności PS.

- 2.21. Działalność Izby – niezależnie od innych potencjalnych źródeł, np. składek – finansowana ma być z wpływów z odpisu 1% od podatku dochodowego od osób prawnych. Przy czym tylko maksymalnie połowa w ten sposób pozyskanych środków będzie mogła zostać wykorzystana na sfinansowanie działalności Izby. Pozostałe środki (nie mniej niż połowa) z 1% CIT muszą zostać przeznaczone przez Izbę na wsparcie przedsiębiorstw społecznych. Przy czym o formie i przeznaczeniu tego wsparcia będzie decydować Izba, a jedynym ograniczeniem w tym zakresie będą przepisy pomocy publicznej. To rozwiązanie nie tylko pozwala budować stabilność działania Izby i wzmacniać jej pozycję w środowisku przedsiębiorstw społecznych, ale także faktycznie wypełniać deficyty i ograniczać słabości działających PS.
- 2.22. Status przedsiębiorstwa społecznego będzie umożliwiał uzyskanie wsparcia w ramach programów rządowych, a także upoważniał do skorzystania ze **szczególnych uprawnień** przewidzianych w ustawie. Projekt w zakresie tych uprawnień zawiera na razie propozycje o charakterze kierunkowym, bowiem szczegółowe rozwiązania muszą zostać wypracowane wspólnie z rządem, który ma być projektodawcą ustawy.
- 2.23. Projekt przewiduje, że PS będzie zwolnione z podatku dochodowego od osób prawnych. Przedsiębiorstwo o celu integracyjnym będzie zwolnione z podatku od nieruchomości, z wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, będzie mogło również korzystać z czasowych ulg w składkach na ubezpieczenie społeczne pracowników należących do grup zagrożonych społecznym wykluczeniem. Przedsiębiorstwo o celu usługowym, będzie mogło płacić niższy podatek od nieruchomości.
- 2.24. Usługi świadczone przez przedsiębiorstwa społeczne mogą być obłożone niższym podatkiem VAT.
- 2.25. Przedsiębiorstwom społecznym będą także przysługiwać preferencje w udzielaniu zamówień publicznych. Jednym ze sposobów na skierowanie zwiększonego strumienia środków publicznych do sektora przedsiębiorstw społecznych jest poszerzenie faktycznego dostępu przedsiębiorstw społecznych do rynku zamówień publicznych. Ustawa ma wpłynąć na upowszechnianie wśród zamawiających wiedzy o możliwości takiego kształtowania przebiegu postępowania w sprawie zamówienia publicznego, które w granicach dozwolonych przez prawo unijne oraz prawo krajowe, zgodnie z zasadami uczciwej konkurencji oraz równości, pozwalałoby na preferowanie przedsiębiorców społecznych jako wykonawców.
- 2.26. Przedsiębiorstwo społeczne będzie mogło również korzystać ze świadczeń wolontarijuszy, z tym że łączna wartość świadczeń wolontarijuszy w ciągu roku kalendarzowego nie będzie mogła przewyższać połowy

wynagrodzeń pracowników, należących do grup zagrożonych społecznym wykluczeniem. To ograniczenie ma chronić zatrudnienie osób wykluczonych.

- 2.27. Majątek pozostały po likwidacji przedsiębiorstwa społecznego przekazany zostaje na realizację celów tożsamych lub zbieżnych z celami tego przedsiębiorstwa społecznego, co jest konsekwencją realizacji nadrzędnej misji społecznej PS.
- 2.28. Proponowane regulacje dotyczące przedsiębiorstwa społecznego nie naruszają obowiązujących obecnie ustaw: ustawy o spółdzielniach socjalnych, ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Oznacza to, że wejście w życie projektowanej ustawy nie pogorszy sytuacji podmiotów, których działalność regulują wspomniane wyżej ustawy.